הזורק פרק אחד עשר שבת

ר' יהודה אומר עמוקה עשרה אואין גבוהה עשרה מטלטלין מתוכה לים אבל לא מן הים לתוכה מ"ש מן הים לתוכה דלא דקא מטלטלין מכרמלית לרה"י מתוכה לים נמי קמטלטל מרשות היחיד לכרמלית אלא לאו אחודה וש"מ [ב]כאן בכרמלית לא גזרו ש"מ אמר רב הונא [ג]הני [ד]ביצאתא דמישן אין מטלטלין בהן אלא בארבעה ולא אמרן אלא שאין בפחות משלשה ארבעה אבל יש בפחות מג' ארבעה לית לן בה ואי מלינהו קני ואורבני לית לן בה מתקיף לה רב נחמן ולימא גוד אחית מחיצתא מי לא [ה]תניא ר' יוסי בר' יהודה אומר נעץ קנה ברה"ר ובראשו טרסקל וזרק ונח על גביו חייב אלמא אמרינן גוד אחית מחיצתא ה"נ נימא גוד אחית מחיצתא מתקיף לה רב יוסף ולא שמיעא להו להא דאמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום רבי חייא ותני עלה [ו]וחכמים פוטרין אמר ליה אביי ואת לא תסברא והתניא [ז]עמוד ברה"ר גבוה עשרה ורחב ד' ואין בעיקרו ד' [ח]ויש בקצר שלו ג' וזרק ונח על גביו חייב אלמא אמרינן גוד אחית מחיצתא הכא נמי גוד אחית מחיצתא מידי איריא התם הויא ליה מחיצה שהגדיים בוקעין בה הכא הויא לה מחיצה שאין הגדיים בוקעין בה א"ל רב אחא בריה דרב אחא לרב אשי גבי ספינה נמי הא איכא בקיעת דגים א"ל בקיעת דגים לא שמיה בקיעה ומנא תימרא [ט]דבעא מינה רבי טבלא [י]מרבין מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה וא"ל אין מחיצה תלויה מתרת אלא

עמוקה. הספינה: **עשרה.** לתוכה דהוה רשות היחיד: **ואין גבוהה.** שפתה י' מן המים כגון שמשוקעת במים מכוכד משאה: **מטלטלים מתוכה לים.** דרך דופנותיה כגון שופכין כדמפרש ואזיל דכמו כברמלית לא גזרו: **אבל לא מן הים לתוכה.** דאין תשמים מן הים לתוכה דרך דפנות שאם ימלא ושלך על הדפנות ירדו לקרקעית הספינה ולהכי נקט עמוקה י' דאי אינה עמוקה י' היא גופה כרמלית ומטלטל להדיא אף מן הים לתוכה. ואין גבוהה נמי (ב) י' דוקא נקט דאי גבוהה י' מותר לטלטל מן הים לתוכה דמכרמלית לרה"י דרך מקום פטור קא מטלטל דצריך להגביה את ידו למעלה מי' ואע"ג דכרשות דאוריתא מרה"ר לרה"י מיתייב בכה"ג (לעיל דף ח.) כרמלית מיהא דרבנן היא ולא גזור: **אלא לאו אחודה.** שופך שופכים על מודה והן יורדין דרך דפנותיה לים: **בילאפא.** ספינות קטנות וקלרות מלמטה עד כחודו של סכין שקורין קוייט"ר: **אין מטלטלין בכוכן.** דלאו רה"י מינהו שאין ברחבן ארבעה מלמטה לפיכך אין ממיאותיהן מחיצות: **ולא אמרן אלא.** בשקנה שלהן גבוה שלשה שאין רחב ד' למטה בעוד שלא הגביה ג' מקרקעיתו ואפי' יש ברחבו י' גובה לא משמרי דכיון דמתחתות לאו ממילה מינהו הוה ליה תלויה: **אבל יש בפחות מג' גובה רוחב ד'.** שעד שלא הגביהו ג' הרחיבו ד' הרי הן כמי שקרקעיתן עולה עד כאן וממיאותיהן ממילות: [ו]**אורבני.** ערבה דקה: **ואי מלינהו.** עד מקום רחבן הרי הן כשרות לטלטל אם יש משפת רוחבן ולמעלה י': **ולימא גוד אחית.** מכנגד מדת רחבן העליון ולמטה כאילו הן יורדות עד הקרקע מבחוץ: **טרסקל.** אין עמוק י' ואינו מודדים לו גובה והקנה אין רחב ארבעה אלא שאנו אומרים בממיאות הטרסקל גוד אחית ומגלגל מקיפות את הקנה והוי להו היקף הממיאות מן הקרקע ולמעלה לשויה רשו"ר ואם זרק מרה"ר ונח על גביו חייב: **ומנו כו.** יש שמעמין בדבר להכריע ולומר שר' חייא אמר: **והכמים פוטרין.** אלמא לא אמרי' גוד אחית להתיר ממילה תלויה: **ואם לא תסברא.** דאמרי' הה"ג: **ויש בקצר שלו ג'.** אותו קצר של עיקרו שאינו רחב ד' יש בו גובה ג' והיינו רצועה דליכא למימר לגוד ממקום שכלה רחבו לקרקע אפ"ה הוי רה"י: **דאמרי' גוד אחית מחיצה.** בגיליתא דמישן נמי נימא גוד אחית: **מידי איריא הכא כו'.** הלא אכי אמר לה לרב יוסף דהא דמיימי רמיה (ג) והכמים פוטרים כלום רמיה היא לגאן הא דטרסקל דקפטרי רבנן: **משום דהוא מחיצה שהגדיים בוקעין בה.** מלמטה בארץ תחת ממיאות הטרסקל שהם פסוטות להלן מן הקנה לכל צד ובקיעת גדיים מעכבת מלמימר גוד אחית שהרי עוברין תחתיה אבל בספינה ליכא בקיעת גדיים שאין לך עובר תחתיהן וכן בעמוד אין דרך להתחבר בו ולעבור תחת שיפועו שאינו אלא מעט: **בקיעת דגים לא שמה בקיעה.** לפי שאין גרלין: **בחורבה.** שדרך היות בה ממיאות שנפלו מתחיהן וקיימות מלמעלה ותלויות: **מהו שתתיר.** לטלטל בחורבה שלא תהא כפרוצה לרה"ר: אלא

רבנן עליה דרבי יוסי ברבי יהודה לא מצי לאקשויי אמאי הא תנן בפ' כיצד משתתפין (עירובין דף פז:) אין ממלאין הימנה אל"כ עשו לה מחילה י' מה צריך מחילה י' מסגי כמו בטרסקל דדוקא על גביו חשיב ליה ר' יוסי ברבי יהודה דה"ל אבל למעה לא דלהכי לא אהני גוד אחית אי נמי הא דבעינן גבי גזחטרא מחילה י' היינו לטלטל אבל לזרוק לא בעי מחילה י' כמו בטרסקל והכא הכי פריך לימא גוד אחית דכי היכי דא"ר יוסי בר' יהודה גוד אחית כשאין שם מחילה י' למיהוי דה"ל להתחייב ה"נ בספינה שיש שם מחילה י' אית לן למימר גוד אחית אף לטלטל: **ויש בקצר שלו ג'.** פי' בקונטי' גבוה ג' מן הארץ וקשה דאם הוא דק הרבה כמו קנה הוי כמו טרסקל ומבטלי בקיעת גדיים גוד אחית וארלה לר"י דהאי בקצר שלו ג' הייט שיש בעובי הקצר ג' דכיון שיש בעובי הקצר ג' ולמעלה רחב ד' שייך ביה גוד אחית: **ומנא תיתרא דבעא מינה ר' טבלא כו'.** וא"ת אמאי לא פשיטו מתני' דכילד משתתפין (שם פז:) גזחטרא שהיא למעלה מן המים וכו' דמשתרי במחילה דלמעלה ואור"י דאי ממתניתין ה"א דה"ה אף בשאר מחיצות שאינן של מים מתרת מחילה תלויה ולהכי מייתי מרבי טבלא דמפרש הטעם קל הוא שהקילו חכמים במים: פשיטא

אין אומרים גוד אחית מחיצתא מפני הדגים שבוקעין בו. כדגרסינן בעירובין פרק ראשון אמר רבא עשה לחי לסבו והגביהו מן הקרקע ג' אי שהשליגו מן הכותל ג', לא עשה כלום דהויא לה מחיצה שהגדיים בוקעין בה. ודחה רב אשי להא דרב אחא דא"ל בקיעת דגין לאו שמה בקיעה, דהא מחיצה תלויה מתרת במים כרב ואע"פ שהגדיים בוקעין בה. אלמא בקיעת דגים לאו שמה בקיעה ואין מחיצה תלויה מתרת בחורבה, כרבא כלחי שהגביהו מן הקרקע דהויא מחיצה שהגדיים בוקעין בה.

רבי יהודה אומר עמוקה י' ואין גבוהה י' מטלטלין מתוכה לים. וא"ת היכי מייתי סייעתא מדרבי יהודה כיון דרבנן פליגי עליה ואור"י דבהא לא פליגי אלא בעמוקה י' וגבוה י' דרבנן סברי דמכרמלית לרה"י דרך מקום פטור אסור אע"ג דרשויות דרבנן ור' יהודה סברי אבל בעמוקה י' ואינה גבוהה י' לטלטל מתוכה ליס לא פליגי עליה דרבנן והכי איתא בתוספתא [פי"ל] דספינה שיש גבוהה י' ועמוקה י' אין מטלטלין ממוכה ליס ולא מן הים לתוכה ר' יהודה אומר אם עמוקה י' ואין גבוהה י' כו' וה"ק ר' יהודה בעמוקה י' וגבוהה י' לא מבעי דמותר לטלטל טלטול גמור הואיל ודרך מקום פטור קא מטלטל אלא גם באינה גבוהה י' יש תקנה לטלטל כגון ע"י כמו כדמפרש הש"ס ויקשה לר"י דהשתא לרבי יהודה שרי טלטול דרך מקום פטור ברשויות דרבנן ואפילו רבנן לא פליגי אלא בשאינו עושה המה במקום פטור ובפרק כילד משתתפין (עירובין דף פז:) פריך לזעירי דאמר אסור להמליך דרך מקום פטור מכרמלית לרה"י ולזעירי קשיא פלוגתא דרשב"ג ורבנן דפליגי בהא ומשני לה והשתא הא תנאי דהכא דלא כוותיה וי"ל דמ"מ הני תנאי דהתם כיון דמלי לאוקמי כוותי' מוקים להו: **עמוקה** י' ואין גבוהה י'. מהכא אין להקשות למ"ד לעיל מלאכעא משמיגן דהכא מיירי בדליכא זיז כל שהוא להיכילה:

הני ביצאתא דמישן. לפירש"י דמפרש שהן קלרות מלמטה קשה דכי היכי דבטיל מדין רה"י משום דלית בהו ד' ה"נ ליבטיל מדין כרמלית כדאמר בפ"ק (דף ז.) אין כרמלית פחותה מד' ואקילו בה רבנן מקולי רה"י אלא הוי מקום ד' (ג) כרמלית ואי לא מקום פטור ועוד מאי פריך לימא גוד אחית מחיצה מה מועיל שיהא הממיאות מבחוץ כיון שמבפנים אין שם ריוח מקום ד' ולא יתא תמיסס ודופן הספינה שבקלר מבטל גוד אחית כמו חלוקה בתחלה לעיל ועוד למה לי מלינהו קני ואורבני אע"ג דלא מלאן כיון דיכול למלאות תמיד רש"י כדאמר בפרק חלון (עירובין דף עח.) משום דאי בעי מנח עליה מידי ומשתמש גבי מלאו כולו ביתידות וגרלה כפר"ח בגיליתא הם קפיעות קטנות העשויות להלך בנאגמים ועל שם שמהלכות על בצעי המים קרי להו ביציתא ויש להם דפנות וקרקעית העשויות נסרים נסרים ויש חלל בין הנסרים והמים נכנסין שם ויושבין בה כמו במים והיא עשויה כך שאפילו תתהפך אינה נטבעת לעולם וקאמר רב הונא כיון שהיא פרוצה דינה כברמלית ואין מטלטלין בה אלא בד' ולא אמרו אלא בזמן שאין בין נסר לנסר חלל פחות מג' אבל אם יש בין נסר לנסר חלל פחות מג' לבוד דמי ואע"ג שהמים נכנסין בה לא חיישינן וגרלה דל"ג שאין בפחות מג' ד' ואי מילא כל החלל קני ואורבני מותר לטלטל בכולה:

מתקיף לה רב נחמן. למה לך כולי האי לימא גוד אחית מחיצתא מי לא תניא רבי יוסי ברבי יהודה אומר וכו' אלמא רואין כאילו דופני הטרסקל יורדין עד עיקרו של קנה ה"ג רואין כאילו דופני הספינה עקומין ומסבבין הנסרים ומגלאו הנסרים מחוכין: **וזרק** ונח **על גביו חייב.** למאי דס"ד השתא דאין חילוק בין ממילה למשאר מחיצות וס"ד נמי דלא פליגי רבנן לא פליגי אלא בשאר מחיצות וס"ד גזחטרא שהיא למעלה מן המים (עירובין דף פז:) גזחטרא שהיא למעלה מן המים כמו בטרסקל דדוקא על גביו חשיב ליה ר' יוסי ברבי יהודה דה"ל אבל למעה לא דלהכי לא אהני גוד אחית אי נמי הא דבעינן גבי גזחטרא מחילה י' היינו לטלטל אבל לזרוק לא בעי מחילה י' כמו בטרסקל והכא הכי פריך לימא גוד אחית דכי היכי דא"ר יוסי בר' יהודה גוד אחית כשאין שם מחילה י' למיהוי דה"ל להתחייב ה"נ בספינה שיש שם מחילה י' אית לן למימר גוד אחית אף לטלטל: **ויש בקצר שלו ג'.** פי' בקונטי' גבוה ג' מן הארץ וקשה דאם הוא דק הרבה כמו קנה הוי כמו טרסקל ומבטלי בקיעת גדיים גוד אחית וארלה לר"י דהאי בקצר שלו ג' הייט שיש בעובי הקצר ג' דכיון שיש בעובי הקצר ג' ולמעלה רחב ד' שייך ביה גוד אחית: **ומנא תיתרא דבעא מינה ר' טבלא כו'.** וא"ת אמאי לא פשיטו מתני' דכילד משתתפין (שם פז:) גזחטרא שהיא למעלה מן המים וכו' דמשתרי במחילה דלמעלה ואור"י דאי ממתניתין ה"א דה"ה אף בשאר מחיצות שאינן של מים מתרת מחילה תלויה ולהכי מייתי מרבי טבלא דמפרש הטעם קל הוא שהקילו חכמים במים: פשיטא

מסורת הש"ס

(א) [לקמן קמח.], כ) [ר"ש כנ.], ג) [לעיל דף ה: עירובין לג.], ד) עירובין יב דף כז: ודף מח. דף פו:, ה) [ל"ל מרבי], ו) [ל"ל אמר ר"ה ואו].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל לא וכו' ואין גבוה י' נמי דיקא: (ב) ר"ה מדבי מיתת וכו' דמיימי רמיה מדתני' והכמים כל"ל והד"מ עם ד"ה הכמים: (ג) תוס' ד"ה הני וכו' דלא הי מקום ד' הוא דהויא כרמלית:

גליון הש"ם

גמ' יש בקצר שלו ג'. ע' עירובין ד' לג ע"א תוס' ד"ה וכללה:

רב נסים גאון

רואא לה מחיצה שהגדיים בוקעין בה. עיקר דילה בפסכת כלאים פרק ד' מחיצת הקנים אם אין בה קנה לחברו ג' טפחים כדי שיכנס הגדי הרי זו מחיצה. וכתוספתא בפרק (ג') כל שהוא פחות מג' צריך שלא יהא בין קנה לחברו ג' טפחים כדי שלא יכנס הגדי דלאלך עלי אן [הנה מוכח מזה] כל מחיצה שהגדיים בוקעין בה אינה מחיצה. ומשכחת לה בפרק אחד מן עירובין (דף יד.).

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר עמוקה י' ואינה גבוהה י' מטלטלין מתוכה לים אבל לא מן הים לתוכה. ואוקימנא להאי דתני מטלטלין מתוכה לים על הודה של ספינה שהן דפני הספינה, ושל"מ כוחו כברמלית לא נזרו רבנן. פי' עמוקה י' ואינה גבוהה י'. כגון שנשתקעו מחיצתיה בים וכשאתה מודד עומקה של ספינה בבמנים הויא [ין] טפחים ופעמים יותר. אבל משפת הים ולמעלה עד שפת הספינה, כיון שנשתקעו מקצת מחיצתיה בים לא הוי גבוהה י' ונמצאת הספינה רה"י והים כרמלית. לפיכך הוצאה מן הספינה דרך כחר לא נזרו רבנן אבל להכניס דלא אפשר דרך כחו לא שרי. ירושלמי א"ר אבין למה מן הים לתוכה אסור. מפני הסכנה. אמר רב הונא הני ביציאתא דמישן אין מטלטלין בהן אלא בד' אמות. פי' ביציאתא, ספינות קטנות העשויות להשמיש הגדולות, כי כשבאות להיכנס במקל מהלכות לפניה ודואין הקלו המים אם לאו, ואם ראין כי קלו המים משליכין העוגין בים שהן ברזילים [גדולים] ומעמידין אותה שם. ועוד עשויות לצאת בהן בני הספינה ליבשה וליכנס בהן ולשטון ולפרק האנתיקי שבה, ומתוך שהן קלות ומהלכות על ביצת המים לפיכך הם נקראות ביציאתא. מישן, שם מקום. ורפסנן בהמוכר את הספינה מכר את ביציאת, פומבדיתא אומר מכר את הדגנות, ואמר רבא ביצית ודגית חדא מלתא היא. ומפני שמישן הוא מקום אמתי מים. עושין ביציאת להלך בהן באגמים ויש להן דפנות שהן מחיצותיה, וקרקעיתה עשויה נסרין נסרין ובינתיהן חלל ומי הים ונכנס בנסרין בה. והיושבין בה כמו במים ישובין. ועושין אותה כך שאפילו אם תתהפך על פניה אינה נטבעת לעולם. ואמר רב הונא כיון שהיא פרוצה, כברמלית דינה ואין מטלטלין בה בשבת אלא בארבע (אמות). ולא אמרו אלא בזמן שאין בין נסר לנסר חלל פחות מג' טפחים. אבל יש בין נסר לנסר חלל פחות מג' טפחים, כיון דכל פחות מג' כלבוד דמי וראין אלו הנסרים כאילו מחוברין איש אל אחיו הן. ואע"פ שהמים נכנסין בה לא חיישינן, וברה"י היא ומותר לטלטל בכולה. וכן אם היו נסרין פחות מד' ויש בין זה לזה (יתר) [פחות] מג', או ג' ומילאו את החלל שבין

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פט"ו מהל' שבת הלכה כ סמג לאין סה טוש"ע א"ח סי' שנה סעיף ח:
לג ב טוש"ע א"ח סי' שסו סעיף ב בהג"ה:
לד ג מיי' פי"ב מהל' שבת הלכה יח:
לה ד מיי' שם הל' עז:

לעזי רש"י

קייט"י [קוייט"ר]. סירה קטנה.

מוסף רש"י

ביצאתא. הן ספינות שטוליין חדים ואין בפנליהן רוחב ד' ולמעלה הן הולכות ומרחיבות הרבה ומתאקנן נמוכות י' (עירובין לג.). דמישן. מישן נהר קטן ואין מהלכין בו אלא ספינות קטנות (רשב"ם ב"ב עג.). אין מטלטלין בהן אלא ד' אמות. דלאו רה"י הוא, דאמרינן דנמוכים עמדה ומחכין לרבבה מלמעלה, הואיל ונשאלין לא הי' מרבבה (עירובין לג.). **ובראשו** טרסקל. קל רחב ד' (עירובין לג.). וזרק. מרה"ר, **ונח** על גביו חייב. שהרי זרק מרה"ר לרה"י, אע"פ דקנה אין רחב ד' הרי הי"ר, הואיל ועלוהו ד' דאמרינן גוד אחית (שם).

רבינו חננאל (המשך)

הנסרים קני ואורבני, מותר לטלטל בכולה. ואתקיף עליה רב נחמן למה לך כולי האי, לימא גוד אחית מחיצתא, פי' ראה בלבך כאלו אתה חותך במין קולף מן המחיצות שהן דפני הביצית ומציעו בקרקעיתא, ונמצאו הנסרין כולן כאלו מחוברות הן. מי לא תניא ר' יוסי בר' יהודה אומר נעץ קנה ברה"ר והניח בראשו טרסקל רחב ד"מ וזרק מרה"ר ונח על גביו חייב. אלמא אמרינן גוד אחית מחיצתא ורואין כאילו דפני הטרסקל יורדין עד עיקרו של קנה וכאילו יש בעיקרו ד' טפחים. הכא נמי נימא כאילו דפני הספינה עקומין ומסבבין הנסרים. **ודחי רב** יוסף להא דרב נחמן ואמר ליה משם ר' חייא אמרו וחכמים פוטרין, אלמא רבנן סברי לא אמרינן גוד אחית מחיצתא וחולקין על ר' יוסי בר' יהודה. **ודחי אביי להא** דרב יוסף בשתי דחיות. **חדא** הא, אינו והתניא עמוד ברה"ר גבוה י' ורחב ד' ואין בעיקרו ד' ויש בקצה שלו ג', וזרק ונח ע"ג חייב אלמא אמרינן גוד אחית מחיצתא, כלומר רואין בראיית הלב כאילו הרחב שבל ראשו מגיע עד עיקרו. ועוד אילו תיכא רבנן דפליגי עליה דר' יוסי ברבי יהודה, הכא בקנה שנעץ והניח בטרסקל בראשו לא אמרינן גוד אחית מחיצתא. **הכא** טעמא מאי דכיון שהגדיים בוקעין בעיקר הקנה ועוברין תחת הטרסקל מוכחא מלתא דלית ליה מחיצתא כלל, אבל בספינה כיון שאין הגדיים בוקעין באותו חלל שבין הנסרים אפילו רבנן מודו דכי האי גונא אמרינן גוד אחית מחיצתא. **ולא** מצא רב יוסף תשובה בשתיקין, והשיב רב אחא בלפי אביי, ספינה נמי הא איכא בקיעת דגין, וכשם שאין אומרין בקנה שיש בראשו טרסקל גוד אחית מחיצתא מפני הגדיים שבוקעין בו, כך הספינה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com